

KOZACTWO (13) *sb n*

Oba o oraz a jasne.

*sg N kozactwo (1). ◇ G kozactwa (2). ◇ D kozactwu (1). ◇ A kozactwo (6). ◇ I kozactw(e)m (2).
◇ pl A kozactwa (1).*

Sł stp brak, Cn s.v. kozacy, Linde XVI – XVII w.

1. *Coll. Kozacy, społeczność wojownicza osiadła na południowoschodnich kresach Rzeczypospolitej; colluies militum ex Polonis, Lituanis, Russis aliarumque gentium hominibus egentibus, proscriptis, praedonibus et autonomis, aliquando et honestis collecta, raptu vivens et vicinis gentibus, potissimum vero Polonis belli tempore operam spe lucri navans Cn s.v. Niz, stan żołnierski (1) : pohámuymy y wprawmy w lepszy rząd vkráinne fwowolne Kozactwo VotSzl B3.*

[*Przen: Banda zbrojna, łotrzykowie: A gdy niektorzy pogrzebáli człowieká á oto vyrzeli kozáctwo [et ecce viderunt agmen (marg) castra (-) PolAnt: viderunt latrunculos Vulg] BudBib 4.Reg 13/21 (Linde).]*

2. *Tryb życia, postępowania właściwy kozakom; wojna podjazdowa; grabież, rozbój (9) : Lokthek bacząc wielkie szkody od Litewfkich książąt w Polfcze być przez ich kozáctwá/ wżedł fnimi w krewną przyiaźń BielKron 371, 371, 416v marg.*

I sg w funkcji okolicznika sposobu »kozactwem« (2): gdy fie [Litwini] zmocnili á obaczyli z niewoley fie wylomili/ kozáctwem żywności szukáli czyniac wiazdy do Rufi/ do Polfki/ do Moskwy/ y ná morze BielKron 359 [idem] StryjKron 47.

Zwrot: »jechać, isć, oderwać się w kozactwo« (2 : 1 : 1): gdy przez Konin ciągnęli/ oderwáło fie ich od woýfká trzy tyfiące w kozactwo BielKron 372; dwa młodzyeńcy vrodziwi Strułowicowie Szczęfny á Iurek/ odłączywfyz fy od woýfká/ fzli w kozáctwo do Wołoch BielKron 402v, 416v, 420.

3. *Służba wojskowa na pograniczu; podjazdy, utarczki, harcowanie (3) : v ktorzch [u Pretwica, księcia Wisniowieckiego, Prokopa] tákye szkoly fą kozáctwá yáko v nas Polakow/ álbo Włochow/ álbo Nyemcow/ náuk/ á yáko w szkólách náuk rzeczy prawdziwych vczą/ thák tám obrony przeciw nyeprzyacyelowi. A ifcye yáko szkól ná náuki potrzebá/ tak kozáctwá ná obronę. GliczKsiąż K7v-K8.*

Szereg: »żołnierstwo albo kozactwo« (1): szkoly álbo kolegia wylce fą podobne żołnyerftwu/ álbo kozáctwu około ktorego fie ná podolu álbo ná vkráinye paráyą vćciwi á záwołáni lndzye. GliczKsiąż K7v.

Cf 1. KOZAK